

Allium cepa (Aggregatum-Gruppen) 'Leksand'

Dalarna

Beskrivning: 'Leksand' är en potatislök, det vill säga sätter man en lök får flera lökar på hösten. Löken är högbyggt rund och inte så stor. En varm sommar med lagom nederbörd kan det blir 6-10 sidolökar som är ca 5-6 cm. 'Leksand' har kraftig smak och de stora lökarna kan användas som gul lök medan de mindre passar bättre hela i gryträtter. Sorten är bäst anpassad till ljusförhållen och klimat i Dalarna.

Genbanksnummer: SWE 106

Historia: Dagens Leksandslök odlas och bevaras av Monica Rönnkvist, som fick den på 1970-talet av sina grannar Doris och Gunnar Nylands i Ullvi utanför Leksand. Doris har troligen fått löken av Martin Hällgren, född 1906, från grannbyn Hälla där Doris växte upp. Han åkte runt på en flakmoped i bygden och sålde fröer och egna produkter av jordgubbar, rotfrukter och även "Leksandslök", som den kallas i dagligt tal.

Foto: Agneta Magnusson

Bruket att odla och äta potatislök är gammalt och kanske är det samma lök som H. C. Andersen berättar om från sin resa i Dalarna 1849 då han besökte Leksands kyrka: "...kom en outhärdlig löklukt; nästan alla hade med sig små lökknippen som de satt och åt av; jag orkade inte med det, jag gick ut på kyrkbacken". Att äta lök var ett sätt att hålla sig vaken och har även noterats av Linné när han reste genom Dalarna.

Odlingsanvisning: I Leksand sätts lökarna på Erikdagen den 18 maj och skördas på Larsdagen den 10 augusti. Ett fåtal lökar går i blom, men det hinner aldrig bli frö. I början av säsongen får det inte bli för torrt och jorden behöver vara näringsrik för att lökarna ska bli stora. Löken torkas först ute i solen och sedan inomhus. Förr vinterförvarades löken bakom spismuren där det var varmt, men den går att förvara svalt. Det viktigaste är att den förvaras torrt. Den kan då hålla sig mer än ett år.

Finns att få tag på: Utsäde odlas och säljs av Föreningen Leksands kulturväxter. Dock blir det ingen försäljning under 2021. Den stora efterfrågan gör att de måste satsa på uppförökning.

Källa:

Föreningen Leksands kulturväxter, 2014. Leksands kulturväxter, ett axplock ur vår gröna historia.